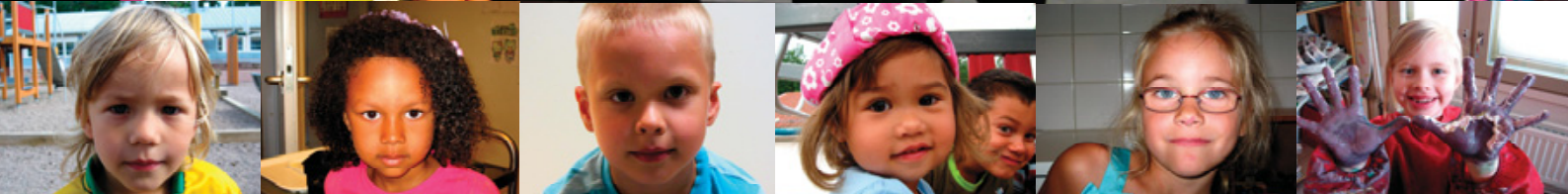

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma

Hansin toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	2
	Eettisten periaatteiden peruspilarit Hansin toimintayksikössä:	2
2.1.1	Eettisten periaatteiden peruspilarit Hansin toimintayksikössä:	3
2.1.2	Vantaan kaupungin arvot:	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	6
2.2.1	Kasvattajuus.....	6
2.2.2	Lapsikäsitys	6
3	Yhteistyö perheiden kanssa	7
4	Työ lasten parissa	8
4.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	8
4.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	8
4.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	9
4.4	Lasten leikki	10
4.5	Liikunta	11
4.6	Taiteellinen kokeminen.....	11
4.7	Oppimistoimintojen organisointi.....	12
4.8	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	13
4.8.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	13
4.8.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	14
4.9	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	14
4.10	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	15
4.10.1	Esiopetuksen järjestäminen	15
4.10.2	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	16
5	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	16
6	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	17
6.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	17
6.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	17
6.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	18
7	Jälkikirjoitus	19
8	Päivän rakenne	20

1 Johdanto

Hansin toimintayksikköön kuuluvat Hansin ja Valtikan päiväkodit. **Hansin päiväkoti** on perustettu 1990. Se sijaitsee Vantaan Asolassa Peijaksen sairaalan lähellä. Sairaalan edestä kulkee useita bussilinjoja. Rekolan rautatieasemalle matkaa on yksi kilometri. Hansin päiväkoti on ensimmäinen Vantaalle ympärivuorokautiseksi rakennettu päiväkoti ja se tarjoaa ympärivuorokautista hoitoa pääasiassa Korso - Koirukylän alueen perheille. Ryhmäkoot eivät ole samalla tavalla kiinteitä kuin päivätalouksissa vaan tiloja ja ryhmiä muokataan vaihtelevien tarpeiden mukaisesti. Lapsimäärä vaihtelee 80 – 90 välillä. Päiväkotien ympäristössä on metsää ja Hansin päiväkodin vieressä, samassa rakennuksessa kuin Valtikan päiväkoti, on vuonna 2004 rakennettu Rekolanmäen koulu, jonka tiloja meillä on mahdollisuus käyttää mm. liikuntapaikkoina. Ympäristö tarjoaa erittäin hyvät mahdollisuudet ulkoliikuntaan ja luonnossa liikkumiseen sekä sen tutkimiseen.

Valtikan päiväkoti aloitti toimintansa vuonna 2004 rakennetun Rekolanmäen koulun yhteydessä. Päiväkoti tarjoaa normaaliaikaista päivähoitoa ja esiopetusta. Sen tilat on suunniteltu 5-6 -vuotiaille lapsille. Päiväkotiin mahtuu 40 lasta ja siellä toteutetaan työparimallia; 14 lasta kohden on kaksi kasvatushenkilöä – tai lapsimäärän mukaan sopeutettua mallia. Valtikan päiväkodin lapset siirtyvät lähes kaikki Rekolanmäen kouluun, joten heillä on jo esikouluvuotenaan mahdollisuus tutustua koulun tiloihin mm. ruokailemalla päivittäin koulun ruokasalissa yhdessä koululaisten kanssa. Valtikkalaiset osallistuvat mahdollisuuksien mukaan koulun järjestämiin tilaisuuksiin. Yksikön päiväkodit sijaitsevat vierekkäin mahdollistaen hyvän ja joustavan yhteistyön, jossa kytetään huomioimaan mm. lasten hoitoaikoja. Valtikan aukioloaika on klo 6.30 - 17.00. Yleisinä loma-aikoina kuten joulun välipäivinä ja heinäkuussa lapset saattavat siirtyä Hansin päiväkodin puolelle hoitoon.

Hansin toimintayksikössä tarjoamme lapsille turvallista ja monipuolista hoitoa ja kasvatusta leikin, liikunnan ja muun muassa erilaisten kielellisten menetelmien avulla. Järjestämme toimintaa pienryhmiä hyödyntäen. Kunnioitamme ja pidämme hyvää huolta luonnosta ja ympäristöstämme. Näemme jokaisen lapsen yksilönä.

Varhaislapsuus on luovuuden kehitysaikaa – talon perustan rakentamista

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

Hansin toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma on tehty auttamaan henkilökuntaa tavoitteellisen toiminnan suunnittelussa. Varhaiskasvatussuunnitelma toimii työn tukena toimintatapoja arvioitaessa ja kehitettäessä.

Lasten vanhemmille suunnitelmalla selvennetään päiväkotiemme toiminnan perusteita eli toiminta-ajatusta; minkälaisia arvoja päiväkodissa painotetaan, miksi tehdään, mitä tavoitellaan ja miten! Varhaiskasvatussuunnitelma ei anna yksiselitteisiä vastauksia. Yksi sen tärkeimmistä tehtävistä on herättää ja ylläpitää keskustelua lasten kasvattamisesta.

2.1 Arvolähtökohdat

Vantaan visio 2020: Vantaan varhaiskasvatus on edelläkävijä lasten hyvinvoinnin, oppimisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana. Hansin päiväkoti tarjoaa ja kehittää laadukasta ympärivuorokautista hoitoa muuttuvan yhteiskunnan rinnalla. Hansin päiväkodissa haluamme onnistuneesti yhdistää päivähoidon, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lasten vaihtelevien läsnäolojen kirjossa.

Valtikan päiväkoti keskittyy pääasiallisesti laadukkaaseen esiopetukseen ja mahdollistaa joustavan kouluun siirtymisen.

Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus: Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa. Hansin työyksikön henkilöstö ylläpitää ammattitaitoaan osallistumalla säännöllisesti koulutuksiin ja seuraamalla uusimpia alan tutkimuksia. Kasvattajan työn ydin on lasten kohtaaminen, joka edellyttää kasvattajalta aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja.

Eettisten periaatteiden peruspilarit Hansin toimintayksikössä:

aito läsnäolo

hyvä itsetunto

lämmän
myönteinen
ilmapiiri

sosiaaliset taidot+
tunnetaidot=
vuorovaikutustaidot

laadukas pedagogiikka

toimiva arki

INNOVATIIVISUUS

kokemuksen hyödyntäminen
vs. uudet muuttuvat asiat

KESTÄVÄ KEHITYS

vantaalaisuus/monikulttuurisuus
taloudellisuus
ympäristötietoisuus

YHTEISÖLLISYYS

vanhempien osallisuus
hyvät rakenteet
perheiden erilaiset
tarpeet

Ilmapiiri pyritään muokkaamaan sellaiseksi, että, lapset, vanhemmat ja työntekijät viihtyvät päiväkodissa. Tavoitteenamme on rento, salliva ja turvallinen ilmapiiri.

2.1.1 Eettisten periaatteiden peruspilarit Hansin toimintayksikössä:

toimiva arki: arjen rytmissä on tärkeää huomioida eri osa-alueiden kokonaisuus. Niin lapsi kuin aikuinenkin tarvitsee riittävän määrän lepoa ja ravintoa jaksakseen. Tämän lisäksi tarvitaan yhdessäoloa oman perheen, kavereiden ja muiden läheisten kanssa. Voidakseen hyvin, on myös liikuttava, leikittävä ja harrastettava asioita, jotka tuovat iloa ja voimaa elämään. Toimivaan arkeen vaaditaan hyvää yhteistyötä kasvattajien kesken niin kotona kuin päivähoidossa.

aito läsnäolo: tarkoittaa sitä, että kasvattaja on aidosti läsnä ja kohtaa lapsen hänen kanssa toimiessaan. Kasvattaja keskittyy tilanteissa vuorovaikutustilanteisiin, ohjaa, havainnoi ja osallistuu.

hyvä itsetunto: kasvattajat tukevat lapsen hyvän itsetunnon kehittymistä ohjaamalla, kannustamalla, sallimalla epäonnistumisia ja antamalla positiivista palautetta. Hyvä itsetunto on perusta sille, että lapsi voi hyvin ja uskaltaa kokeilla uusia asioita.

lämmän, myönteinen ilmapiiri: hyvä ja laadukas toiminta vaatii taustalleen hyvän ilmapiirin. Lämmin, myönteinen ilmapiiri heijastuu kaikkeen toimintaan. Se lisää oppimismotivaatiota, rohkaisee uteliaisuuteen ja aktiivisuuteen sekä parantaa lasten ja aikuisten viihtymistä Hansissa. Lämmin, myönteinen ilmapiiri saavutetaan avoimella, toisia kunnioittavalla, huumoria sisältävällä toiminnalla. Lapsen pitkän hoitopäivän aikana on niin paljon muuttuvia tekijöitä; kaverisuhteet, henkilökunta kuin myös vaihtuvat ryhmätilat iltaisin ja viikonloppuina, että myönteisen ilmapiirin merkitys on erityisen tärkeä.

sosiaaliset taidot + tunnetaidot= vuorovaikutustaidot: ovat pohjana sille, että lapsi kykenee ottamaan muita huomioon ja toimimaan muiden kanssa. Tunnetaitojen yhteydessä opettelemme tunteiden säätelyä, empatiaa ja ongelmanratkaisua.

2.1.2 Vantaan kaupungin arvot:

INNOVATIIVISUUS:

Innovatiivisuus tarkoittaa kykyä tuottaa Vantaalle uusia hyödyllisiä muutoksia, toimia suunnannäyttäjänä ja rohkeutta etsiä uusia entistä parempia tapoja järjestää palveluja kuntalaisten hyväksi.

Hansin toimintayksikössä ryhmärakenteet saattavat muuttua vuosittain. Ryhmärakenteita, tilojen käyttöä ja toimintatapoja tarkistetaan ja kehitetään aktiivisesti lasten tarpeiden mukaan. Uutta tutkimustietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Innovatiivisuus näkyy myös asenteessamme uusiin kehityshankkeisiin. Olemme olleet monessa Vantaan kaupungin pilottihankkeessa mukana (esim. ”riskien hallinta”, 2002)

KESTÄVÄ KEHITYS:

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisussa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat ekologinen, taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin. Sosiaalinen puoli kestävässä kehityksessä on haasteellinen yksikön molemmissa päiväkodeissa.

Ympäri vuorokautinen toiminta, lasten muuttuvat ja erilaiset läsnäoloajat vaativat lapsilta sopeutumista vaihtuviin kaverisuhteisiin. Juuri kun on saanut hyvän leikin kaverin kanssa toimimaan saattaakin olla toisen kotiinlähtöaika. Välillä sitä parasta kaveria voi joutua odottamaan viikonkin, ennen kuin läsnäolot kohtaavat. Hoitopäivä voi kestää klo 5:sta aamulla iltaan klo 22 ja joskus siihen vielä yövuoronkin lisäksi. Pitkän päivän aikana joutuu sopeutumaan monen lapsen, jopa lapsiryhmän ja aikuisen kanssa toimimiseen. Kasvattajilta vaaditaan herkkyyttä havainnoida ja järjestää niin hyvä päivä lapselle, kuin mahdollista. Myös aikuiset työskentelevät oman tiimensä lisäksi koko muun talon kasvattajien kanssa yhteistyössä varsinkin iltaisin ja viikonloppuina. Oman lapsiryhmän lasten lisäksi on tunnettava myös päiväkodin muut lapset.

Valtikan päiväkotiin lapset tulevat lähialueen eri päiväkodeista, joten haasteena on vuosittain uutena pääsääntöisesti vain esiopetusvuodeksi tulevien lasten sosiaalisten suhteiden muodostuminen. "Uusiin" lapsiin tutustumiseen ja sitä kautta laadukkaan esiopetuksen järjestämiseen on aikaa vain yksi toimikausi. Toisaalta Valtikan lapset menevät pääosin samaan kouluun. Tämä helpottaa tärkeää siirtymistä esikoulusta kouluun.

Kulttuurinen kestävä kehitys yksikössämme muodostuu muun muassa vanhoista hyväksi todetuista perinteistä, kuten aikuisten teatteriesityksistä lapsille ja Hanskatti-kuorosta. Henkilökunnan ikä ja työssäoloaika yksikössä vaihtelee. Pitkään täällä työskennelleet siirtävät vanhoja perinteitä samalla kun nuoremmat tuovat uusia toimintamalleja. Lapset elävät päiväkodin lisäksi omien perheidensä ja muiden läheistensä kulttuureissa ja tuovat omat näkemyksensä ja toiveensa yhteiseen kulttuuriimme. On tärkeää muistaa perinneleikit ja -laulut, mutta hyväksyä myös se todellisuus, jossa nykylapset elävät omine musiikkimieltymyksineen ja tietokonepeleineen.

Taloudellinen puoli huomioidaan sekä hankintojen tarpeellisuutta ja kestävyyttä miettien ja harkiten. Myös henkilökunnan läsnäolojen ja lomien suunnittelu suhteessa lasten läsnäoloihin pyritään järjestämään sekä taloudelliset että toiminnalliset näkökohdat huomioiden. Hansin toimintayksikössä lapsille opetetaan ja välitetään kestävä kehityksen mallia aikuisten hyvällä esimerkillä ja osallistamalla lapsia esim. kierrätystoimintaan, jätteiden lajitteluun ja sähkönsäästöön.

YHTEISÖLLISYYS:

Yhteisöllisyys tarkoittaa kuntalaisen osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä, syrjäytymisen ehkäisyä sekä osallistumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Hansin toimintayksikössä yhteisöllisyys näkyy yhteisenä ymmärryksenä varhaiskasvatuksen tehtävästä ja tavoitteista sekä niihin sitoutumisena. Vanhemmilla on kasvatusvastuu ja -oikeus, jota arvostamme, mutta vain yhdessä pystymme antamaan lapsille hyvän lapsuuden ja turvallisen elämän, johon sisältyy mahdollisuus oppimiseen ja kehittymiseen kokonaisvaltaisesti.

Opetuksellinen ja kasvatuksellinen jatkumo (VASU 2012)

*Jatkumo etenee pienen lapsen hoivasta päivähoidon ja varhaiskasvatuksen yhdistelmänä esiopetuksen kautta kouluun.

OPETUKSELLINEN JA KASVATUKSELLINEN JATKUMO Varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus			
	VARHAISKASVATUS	ESIOPETUS (osana varhaiskasvatusta)	ALKUOPETUS (osana perusopetusta)
OHJAAVA VALTAKUN- NALLINEN ASIAKIRJA	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005 / Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)	Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010 / Opetushallitus)	Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2004, 2010 / Opetushallitus)
TEHTÄVÄ JA PÄÄMÄÄRÄ	Varhaiskasvatuksen kasvatuspäämäärät - Henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen - Toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen - Itsenäisyyden asteittainen lisääminen Tavoitteena hyvinvoiva lapsi - Ensijaisena tavoitteena edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia - Tavoitteena edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista	Esiopetuksen tehtävä - Edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla häntä vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksyttyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen. - Edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Siinä tuetaan ja seurataan fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia, kognitiivisia ja emotionaalista kehitystä sekä ennalta ehkäistään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. - Vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla sekä tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa. Lapsen kokemusmaailmaa rikastutetaan ja häntä autetaan suuntautumaan uusiin kiinnostuksen kohteisiin.	Perusopetuksen tehtävä - Tarjota yksilöllie mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus. - Antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. - Antaa mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittämiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. - Tukea jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Herättää halu elinikäiseen oppimiseen. - Siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisää tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. - Kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelutapoja.
MUOTO	Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa.	Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt.	Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä.
TIEDONALAT	Sisällölliset orientaatiot - Matemaattinen orientaatio - Luonnontieteellinen orientaatio - Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio - Esteettinen orientaatio - Eettinen orientaatio - Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio	Sisältöalueet - Kieli ja vuorovaikutus - Matematiikka - Etiikka ja katsomus - Ympäristö- ja luonnontieto - Terveys - Fyysinen ja motorinen kehitys - Taide ja kulttuuri	Oppiaineet - Äidinkieli ja kirjallisuus - Matematiikka - Uskonto/Elämäntutkimus - Ympäristö- ja luonnontieto - Musiikki - Kuvataide - Likunta

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Kasvattajalta vaaditaan sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Kasvattajat mahdollistavat aikuisten ja lasten yhteisössä hyvän ilmapiirin, jossa lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. (VASU 2005)

Hansin toimintayksikössä kasvattaja näkee jokaisen lapsen yksilönä, on lämmin, turvallinen ja kykenee aistimaan ja tulkitsemaan lasta. Aito läsnäolo on moniammatillisen osaamisen lisäksi kasvattajan tärkeimpiä ominaisuuksia. Jokaiselle kasvattajalle on nimetty oma lapsiryhmä, mutta kaikki työskentelevät tarvittaessa eri lapsiryhmissä. Vakituksina rakenteina voidaan mainita ilta-, viikonloppu- ja yötoiminta, jolloin suurin osa toiminnasta on yhdistetty siten, ettei erillisiä lapsiryhmiä ole. Varsinkin Hansin vuorohoito vaatii kasvattajalta joustavuutta toimia eri ryhmien aikuisten ja lasten kanssa. Valtikan työparimallissa esiopetusaika toteutuu kasvattajan omassa pienryhmässä ja iltapäivisin enemmän yhdessä. Hansin toimintayksikössä käy harjoittelemassa paljon opiskelijoita eri oppilaitoksista. He tarjoavat hyvän heijastuspinnan kasvattajiemme ammattitaidon arvioimiselle ja kehittämiselle.

2.2.2 Lapsikäsitys

Varhaiskasvatuksen ja siihen sisältyvän esiopetuksen lähtökohtana on lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen. Esiopetukseen osallistuva lapsi saa olla ensisijaisesti lapsi. (VEOPS 2011)

Toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristön ja ihmisten kanssa lapset liittävät asioita ja tilanteita omiin kokemuksiinsa. Hansissa lasta rohkaistaan konkreettisen toiminnan ja kokeilemisen avulla muodostamaan asioista kokonaisuuksia ja ymmärtämään erilaisia ilmiöitä. Toimintakautta ei suunnitella valmiiksi etukäteen, vaan lapsiin tutustutaan ensin, että tiedetään mitä lapsille on hyvä tarjota, mitkä asiat kiinnostavat, mitä täytyy harjoitella ja minkälaisia menetelmiä on hyvä käyttää. Toiminta siis muodostuu lapsiryhmän tarpeiden ja yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaan ja toimintaa muokataan toimintakauden edetessä vastaamaan lapsiryhmän ja sen yksilöiden tarpeita. Heti lapsen aloittaessa päivähoidon keskustelemme vanhempien kanssa saadaksemme tietoa lapsen luonteesta ja tarpeista sekä heidän toiveistaan.

3 Yhteistyö perheiden kanssa

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on avainasemassa, kun ajatellaan lapsen parasta. Poikkeava-aikaisessa päivähoidossa yhteistyön kiinteys ja muodot vaihtelevat. Sekä henkilökunnan ja perheiden välille on kyettävä rakentamaan luottamuksellinen suhde. Yhteistyö alkaa, kun perhe tutustuu päiväkotiin ennen hoidon aloitusta. Päiväkodin johtaja tapaa perheen ja yleiset päivähoitoon liittyvät asiat käydään läpi. Jokaiselle lapselle sovitaan vastuukasvattaja ensisijaiseksi yhteistyökumppaniksi. Vastuukasvattajan kanssa käydään aloituskeskustelu, jossa kartoitetaan perheiden toiveita ja mietitään tarkemmin lapsikohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tarpeen mukaan keskusteluja järjestetään useamminkin. Usein keväisin käydään loppukeskustelu, jossa arvioidaan yhdessä koko toimintakautta.

Vanhempainillat ovat yksi yhteistyömuoto. Hansissa järjestetään lapsiryhmäkohtainen vanhempainilta ainakin kerran vuodessa. Lisäksi koko toimintayksikkö järjestää vanhempainiltoja tarpeen mukaan. Tapahtumia joihin osallistuu koko perhe, mm. luontopolun, seikkailuradan yms. merkeissä, järjestetään 1-2 toimintakausittain. On aika yleistä, että lapsi asuu esimerkiksi vuoroviikoin toisen vanhemman luona. Me yritämme saada molemmat vanhemmat osallistumaan perheille tarkoitettuihin tapahtumiin. Perheiden yksilölliset tarpeet eroavat vuorohoidossa paljon toisistaan. Jokainen perhe kohdataan omanlaisenaan. Hoitoa järjestettäessä perheen elämäntilanne huomioidaan mahdollisimman hyvin. Vanhemmat ovat mukana Hansin yhteisissä juhlissa ja tapahtumissa. Traditio on järjestää koko toimintayksikön yhteinen kevättapahtuma, jonka yhteydessä esikoululaiset saavat todistuksen. Järjestämme myös vapaamuotoisia tapahtumia perheille.

4 Työ lasten parissa

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Pieni lapsi on alusta lähtien kiinnostunut ympäristöstään ja rakentaa kuvaa ympäröivästä maailmasta. Tässä prosessissa kielen merkitys on keskeinen. Kieli tukee lapsen ajattelutoimintojen ja kommunikaation kehitystä. Kieltä tarvitaan loogisen ajattelun, ongelmanratkaisun ja kuvittelun alueille. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet ovat perustana oppimisvalmiuksille. Kielellä on keskeinen merkitys lapselle ominaisessa tavassa toimia. Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan ja kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen myötä.

Kielen kehityksen edellytykset päiväkodissa: leikillä, saduilla, jäljitteilyillä ja päivittäisillä toimintarutiineilla on varhaislapsuudessa erityinen merkitys lapsen kielen kehitykselle. Rutiinit opettavat pienille lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä. Kasvaessaan lapset liittävät leikissään kielen toimintaan, jolloin omien kokemusten, erityisesti leikin, kielen oppimisessa korostuu. Kieli toimii myös lapsen tunteiden sanoittajana. (VASU 2005)

Hansissa lapsen kielellistä kehitystä tuetaan ja lasta kannustetaan joka päivä. Leikit, lorut ja sadut ovat vahvasti mukana toiminnassa. Lasten kanssa keskustellaan paljon, asioita sanoitetaan, nimetään ja tiedonjanoon vastataan lasten ikävaiheet ja tarpeet huomioiden. Rutiinit, kuten pukemistilanteet ja ruokailu ovat mainioita kielellisen harjoittamisen hetkiä. Aikuisen rooli lapsen kielellisessä kehityksessä on tärkeä: Hän tunnistaa lapsen kielellisen kehityksen vaiheita ja osaa tarjota oikeanlaisia virikkeitä. Aikuisen tulee osata kuunnella.

Vertaisryhmät ja leikki vahvistavat lasten oppimismahdollisuuksia myös kielellisen kehityksen alueella. Kasvattajan tehtävä on havainnoida ja tukea lapsia niin, ettei kukaan jää leikin ulkopuolelle. Kielellistä kehitystä tuetaan pienryhmätoimintana ja erilaisissa tarpeen mukaan perustettavissa kerhoissa. Suomi toisena kielenä oleville lapsille tehdään oma suunnitelma kielen kehityksen tukemiseksi.

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lasten oma yhteisö muodostuu omien ryhmien käytännöissä ja ihmissuhteissa. Hansissa selkeästi sovitut joustavat rakenteet ja sopimukset tukevat yhteisön kehitystä. Yhteisön kehitykseen vaikuttavat kaikki erilaiset kulttuurit, joissa lapset elävät.

Lapset muokkaavat omaa yhteisöä ja kulttuuriaan päiväkodissa yhdessä aikuisten kanssa. Aikuisen vastuulla on taata tunneturvallinen ympäristö. Lapset voivat vaikuttaa siihen mitä päiväkodissa tehdään. Erilaisissa "lastenkokouksissa" ja "keskustelupiireissä" lapsia rohkaistaan ja opetetaan kertomaan, keskustelemaan ja suunnittelemaan. Lasten toiveita kuunnellaan ja toteutetaan. He arvioivat tehtyä toimintaa. Aikuinen opettaa arviointitapoja. Arkitilanteet, kuten ruokailu ja pukeminen heijastavat myös yhteisön kulttuuria.

Lasten kulttuuri muuttuu nopeasti ja saa uusia piirteitä yhteiskunnan ilmiöistä. Välillä on vaikea vetää yksiselitteisiä rajoja siihen mikä on hyvää tai huonoa kulttuuria, mikä on sopivaa pienelle lapselle ja mille he altistuvat liian nuorina. Aikuisen pitää tietää esimerkiksi nykylasten seuraamista tv-ohjelmista ja musiikista, että osaa toimia oikeudenmukaisesti. Aikuinen säätelee sitä mikä yhteisössä sallitaan.

Lasten kaveri- ja sosiaalisten taitojen kehittyminen ovat merkityksellisiä taitoja hänen kehitykselleen. Hyväksytyksi tuleminen omassa vertaisryhmässä on tärkeää jokaiselle. Siellä opitaan hallitsemaan erilaisia tunteita

ja niiden säätelyä. Aikuisen rooli tässä on koko ajan merkittävässä asemassa. Tavoitteena on lapsiryhmän kokonaisvaltainen hyvinvointi turvallisessa ilmapiirissä, joka ennaltaehkäisee konflikteja ja kiusaamista.

Kiusaamisen ehkäisy ja siihen puuttuminen Hansissa on kaikkien aikuisten yhteinen asia. Yhteisesti sovitun näkemyksemme mukaan kiusaamista on kaikki jatkuva tarkoituksellisen pahanmielen aiheuttaminen sekä sanallisesti, fyysisesti tai henkisesti. Jokainen päiväkodin aikuinen puuttuu kiusaamistilanteisiin huomioimalla kuitenkin eron konfliktin ja kiusaamisen välillä. Kiusaamista ei hyväksytä missään muodossa, tilanteisiin puututaan välittömästi ja asiat selvitetään asianosaisten kesken. Anteeksi pyytäminen on tärkeää, mutta siinäkin lapsi tarvitsee aikuisen tukea. Vallankäytön tunnistaminen on aikuisten tehtävä ja he voivat vaikuttaa haastaviin tilanteisiin ennakoimalla, kaverisuhteita huomioiden ja ryhmärakenteita suunnittelemalla. "Me"-hengen luominen on tärkeää.

4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päivän kulun rakenteet ovat tarkkaan mietittyjä Hansissa. Säännölliset ruokailuajat ja päivälepo rytmittävät päivää. Kaikkea toimintaa voidaan säätää ajallisesti, kun samalla muistetaan rutiinien tärkeyden merkitys lapselle. Tavoitteenamme on joustavasti vakaa päivärhythmi, jossa lapsen päivä muodostuu erilaisista arkeen liittyvistä tilanteista, jotka ovat selkeän, mutta tarvittaessa joustavan päivärhythmin perusta. Varsinkin vuorohoidossa lapsen hoitopäivän pituus vaikuttaa siihen mitä lapsi milloinkin eniten tarvitsee.

Arkitoimintatilanteet ovat tärkeitä. Niissä korostuu vuorovaikutuksen, läsnäolon ja keskustelun merkitys. Kello 17 asti lapset ovat omissa ryhmissään, mutta sen jälkeen ryhmiä yhdistetään. Viikonloppuisin ei ole erillisiä lapsiryhmiä. Yöhoito on järjestetty yhdessä yhteisessä nukkumahuoneessa.

Tehdessään itse lapsi oppii hallitsemaan ympäristöään kykyjensä mukaan. Kannustamme lasta omatoimisuuteen. Esimerkiksi siirtymä- ja pukeutumistilanteissa se tarkoittaa, että aikaa pitää olla riittävästi. Erityisen tärkeää tämä on pienten lasten ryhmissä. Sopivaan omatoimisuuteen kannustettaessa lapsi oppii uusia asioita ja saa itseluottamusta. Saa kokeilla ja saa erehtyä. Omatoimisuuden määrää kasvatetaan lapsen iän ja kykyjen mukaan. Lapsen kykyyn toimia omatoimisesti vaikuttaa myös hoitopäivän pituus. Aikuiselta vaaditaan herkkyyttä huomioida milloin lapsi tarvitsee apua.

4.4 Lasten leikki

Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikissä lapsen minäkuva, itsetunto ja taidot kehittyvät. Leikki vahvistaa myös lasten suhteita ja vuorovaikutustaitoja. Leikissä lapset harjoittelevat valintojen tekemistä ja ongelmanratkaisutaitoja sekä käsittelevät kokemuksiaan. (VASU 2012)

Hansissa lasten leikille annetaan paljon aikaa. Leikkiympäristöä rakennetaan ja muokataan muuttuvien tarpeiden mukaan. Jokaisessa yli 3-vuotiaiden lasten ryhmässä on käytössä leikkikartta, jonka avulla lapset oppivat valitsemaan leikkipaikkoja. Aikuinen ohjaa leikkikartan käytössä. Leikkikartta tukee esim. leikkirauhaa, koska siinä määritellään enimmäismääriä eri leikeissä ja tiloissa. Leikkikartta auttaa lasta hahmottamaan käytössä olevia tiloja. Aikuinen ohjaa, suunnittelee ja havainnoi lasten leikkiä. Osa leikeistä on vapaata leikkiä.

tukee esim. leikkirauhaa, koska siinä määritellään enimmäismääriä eri leikeissä ja tiloissa. Leikkikartta auttaa lasta hahmottamaan käytössä olevia tiloja. Aikuinen ohjaa, suunnittelee ja havainnoi lasten leikkiä. Osa leikeistä on vapaata leikkiä.

Leikin määrä: Leikkiaikaa järjestetään joka päivä. Leikkiajan määrä vaihtelee, mutta aikuisen tehtävä on muokata tilanteita siten, että lapsilla on esimerkiksi leikkirauhaa ja mahdollisuuksia jatkaa aloitettuja leikkejä myöhemminkin. Lapsia kannustetaan pitkäkestoisin leikkeihin. Leikin kesto pitenee lasten kasvaessa.

Leikin laatu/ohjattu leikki: Ohjatussa leikissä lapsen leikki kehittyy ja monipuolistuu. Leikki tapahtuu pääsääntöisesti pienryhmissä, niin kuin muukin päiväkodin toiminta. Aikuinen ohjaa, havainnoi ja osallistuu lasten leikkiin ja osaa myös nähdä kuinka paljon hänen on sopivaa osallistua. Aikuinen järjestää mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Havainnoimisella tarkoitetaan sitä, että aikuinen seuraa leikkiöiden rooleja, leikkitaitoja ja leikkien monipuolisuutta, jotta voi auttaa lapsen leikkitaitojen kehittämisessä.

Leikkivälineet: Iso osa leikkivälineistä on lasten ulottuvilla päivittäin. Ryhmät arvioivat leikkivälineiden riittävyyttä ja laatua/kuntoa. Leikkivälineille on määriteltä omat säilytyspaikat, joista tärkeimmät on merkitty kuvilla, että lasten on helppo löytää ja palauttaa leikkivälineet. Leikkivälineissä huomioidaan niiden turvallisuus ja pedagogisuus. Lapsille opetetaan leikkivälineiden oikeita käyttötapoja ja vastuuta niiden kunnossapidossa ja paikoilleen laittamisessa.

Leikkiympäristö: Leikin suunnittelu lähtee hyvästä leikkiympäristöstä. Aikuinen muokkaa fyysistä ympäristöä siten, että se on turvallinen, motivoi ja houkuttelee leikkiin. Hansissa aikuisella tulee olla herkkyyttä aistia lasten mielenkiinnon kohteita ja vastata niihin muokkaamalla leikkiympäristöä.

4.5 Liikunta

"Lapset liikkuvat oman terveytensä kannalta liian vähän. Jokaisen tulisi liikkua reippaasti vähintään kaksi tuntia päivässä." (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 2005)

Liikunnan määrä: Hansissa jokaisessa lapsiryhmässä on suunniteltua/ohjattua liikuntaa vähintään kerran viikossa. Riittävä liikunnan määrä järjestetään muillakin tavoin. Meillä on yhteiset kirjallisesti sovitut säännöt (ulko- ja sisäsäännöt), joissa huomioidaan mahdollisuudet hyvään oma-toimiseen liikuntaan. Turhia liikuntaa rajoittavia sääntöjä on poistettu. Liikunta on yhdistettynä muihin päivittäisiin toimintoihin. Lapsille opetetaan liikuntaleikkejä ja mm. pallolajeja. Ennen kaikkea liikunnan tulee olla mukavaa, leikinomaista ja sen pitää tarjota onnistumisen elämyksiä.

Liikunnan laatu /ohjattu liikunta: Arvioimme ja kehitämme liikunnan laatua mm. seuraamalla lasten aktiivisuutta liikkumisen suhteen. Tarjoamme monipuolista liikuntaa. Monipuolinen liikunta tarkoittaa paljon muutakin kuin juoksua ja kävelyä. Monipuoliseen liikuntaan kuuluu esim. käsittelytaitoja, hyppimistä, ryömimistä ja kiipeilyä. Retkeilemme paljon lähiympäristössä. Käytämme joka viikko Rekolanmäen koulun liikuntasalia.

Liikuntavälineet: Sisäliikuntavälineet ovat erillisissä liikuntavälinevarastossa esikouluryhmien eteisissä. Koko yksikkö käyttää niitä. Myös muissa lapsiryhmissä on liikunnan perusvälineistöä, kuten esim. palloja. Suurin osa välineistä on lasten saatavilla. Ulkoliikuntaan meillä on hyvät kiipeilytelineet, keinut ja esimerkiksi erittäin suosittuja oransseja pyöriä.

Liikuntaympäristö: Tilat on muokattu liikuntaan houkutteleviksi. Tiloissa on liikunnallisia virikkeitä, kuten kirjaimia ja numeroita lattioissa. Kesäisin harrastamme kesäliikuntalajeja ja talvella käymme luistelemassa ja tarjoamme mahdollisuuden hiihtämiseen. Yksikössä on huonekaluista tyhjennetty tila/tiloja, jossa liikuntaleikkejä on helppo toteuttaa ja esim. sählä voi pelata. Käytävillä voi liikkua mahalaudalla, jumppapalloilla ja alle 3-vuotiaat sisämopoilla. Päiväkotien pihojen lisäksi liikumme lähiympäristön luonnossa.

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö: vanhemmille ja lapsille järjestetään vähintään yksi yhteinen liikuntatapahtuma toimintakaudessa. Vanhempia kannustetaan liikkumaan yhdessä lastensa kanssa.

4.6 Taiteellinen kokeminen

Taiteellisen tekemisen ja kokemisen kautta lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Lapsen luovuus ja mielikuvitus kehittyvät ja hänellä on mahdollisuus ilmaista itseään itselleen ominaisella tavalla. Lapsi nauttii taiteista, taidoista ja ilmaisusta.

Kasvattaja antaa tilaa lasten taiteelliselle kokemiselle ja ilmaisemiselle. Kasvattaja ohjaa lapsia huomioiden heidän luovat ideansa ja järjestää mahdollisuuden kokea taiteen tekemisen iloa. (Vasu2012)

Hansissa taiteellista kokemista mahdollistetaan monin tavoin. Hansin päiväkodin puolella on erillinen ateljeetila, joka on kaikkien lapsiryhmien käytössä. Ateljeetilassa on monipuolisesti materiaaleja maalaamiseen, savityöhön ja erilaisiin askarteluihin. Kaikissa ryhmissä on myös materiaaleja ja niissä toteutetaan kasvattajien ennalta suunnittelempia ja spontaaneja lapsista lähteviä projekteja. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, laulamaan, tanssimaan ja esimerkiksi esittämään nukketeatteria. Kuten muussakin toiminnan ohjauksessa aikuisen rooli herkkänä tilanteiden tulkitsijana on tärkeä. Hänen tulee osata mennä mukaan lasten taiteellisiin tekemisiin ja ohjata tarvittaessa. Päiväkotiemme ympäristö metsineen ja kallioineen antaa hyvän mahdollisuuden laajentaa luovuutta luontoon.

4.7 Oppimistoimintojen organisointi

Lapsi on synnynnäisesti utelias, hän haluaa oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Oppiminen on lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma. Lapsi harjoittelee ja oppii erilaisia taitoja ja kohdatessaan uusia asioita lapsi käyttää oppimisensa apuna kaikkia aistejaan. Toimiessaan vuorovaikutuksessa ympäristön ja ihmisten kanssa lapset liittävät asioita ja tilanteita omiin kokemuksiinsa, tuntemuksiinsa ja käsiterakenteisiinsa. Toimies- saan mielekkäällä ja merkityksellisellä tavalla lapsi voi kokea oppimisen ja onnistumisen iloa. (VASU 2005) Esiopetuksessa oppiminen on aktiivinen aikaisempiin tietorakenteisiin pohjautuva päämääräsuuntautunut prosessi, joka usein sisältää ongelmanratkaisua. Näin tietoa ei voida suoraan opettamalla siirtää lapselle, vaan lapsi itse rakentaa aikaisemmin omaksumiensa käsitysten ja uuden tiedon pohjalta uudet käsityksensä. (EOPS 2010)

Suomalainen varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Alle 3-vuotiaiden kohdalla korostuu hoidon ja kasvatuksen osuus. Lapsen kasvaessa opetuksen määrää lisääntyy. Lapsen omaehtoisella leikillä on aina keskeinen merkitys toiminnassa. Ympäri vuorokautisessa hoidossa lasten hyvin vaihtelevat läsnäolot vaativat tarkkaa havainnointia ja arviointia siitä, että lapselle tarjotaan oikeita asioita oikeissa määrissä. Valtikan päiväkodissa ohjattu toiminta painottuu aamupäiviin.

Päiväkodin henkilökunta sitoutuu Vantaan kaupungin ja omiin yhteisiin arvoihimme ja työtä tehdään tiimityönä. Jokaisen lapsiryhmän henkilökunta on oma tiiminsä, joka kokoontuu kerran viikossa arvioimaan ja suunnittelemaan työtänsä. Lastentarhanopettaja on tiimin pedagoginen vastuhenkilö, mutta kaikki kasvatushenkilöt osallistuvat tasavertaisesti toiminnan toteutukseen.

Lapsiryhmässä toimitaan mahdollisimman usein pienryhmissä. Se mahdollistaa parhaan vuorovaikutuksen lapsien ja aikuisten välillä. Tärkeimmässä roolissa on hyvä arjen pedagogiikka, jossa lähtökohtana on lapsen kuuntelu, mielenkiinnon kohteet ja lapsiryhmän tunteminen. Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot ja esiopetuksen sisältöalueet toteutuvat pitkälti päivähoidon arkitoimintatilanteissa (kts. sivu 5; Opetuksellinen ja kasvatuksellinen jatkumo). Kasvattaja huomioi suunnitellessaan toimintaa, että leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen kokeminen ovat lapselle ominaisia tapoja oppia ja toimia. Suunnittelua ohjaa lapsiryhmän ikärakenne ja kehitysvaiheet.

Suotuista kasvu-ympäristö luodaan siten, että ylläpidetään myönteistä ja turvallista ilmapiiriä, jossa lasten, vanhempien ja henkilökunnan on hyvä toimia.

Fyysinen oppimisympäristö on rakennettu virikkeelliseksi ja käytännölliseksi. Sisustuksessa otetaan huomioon sekä pedagogisuus että esteettisyys. Leikkivälineet, askartelutarvikkeet ja pelit ovat pääsääntöisesti lasten ulottuvilla. Esimerkiksi seinille ripustettava materiaali on pedagogista, tiedonhalua lisäävää ja viihdyttävää.

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen on nykypäivää. Keskeinen tehtävämme tällä alueella on tarjota mahdollisuuksia tutustua ja harjoitella sen käyttöä sekä opettaa lapsille kriittistä medialukutaitoa.

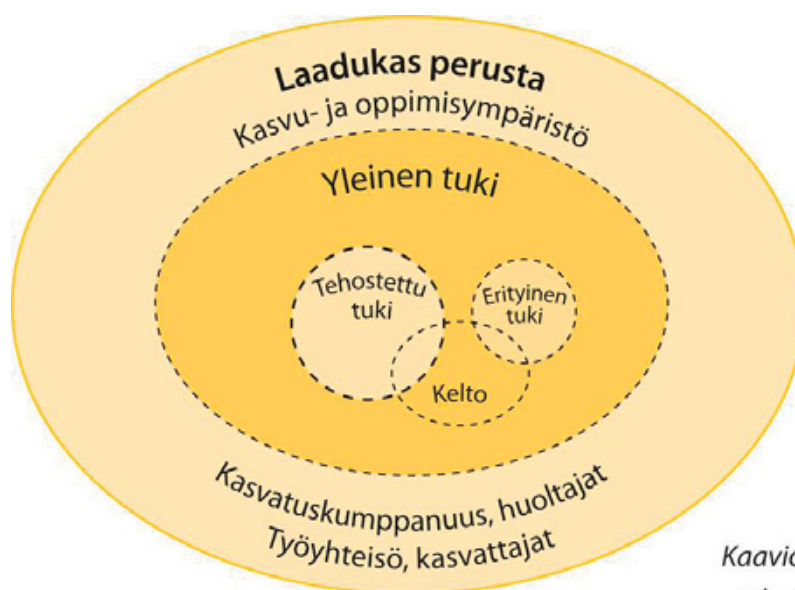
4.8 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.8.1 Kasvun ja oppimisen tuki

*Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen tuen **yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi**, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet. (Pakillinen työkaluja 2012) Kaavio sivun alareunassa.*

Vantaalla kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi tehostetun tuen suunnitelma. Kaikille Vantaalla esiopetukseen osallistuvilla laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Tehostetun tuen aloittaminen perustuu lastentarhanopettajan laatimaan pedagogiseen arvioon ja mahdollisiin asiantuntija-arvioihin. Tehostettua tukea saaville esikoululaisille laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, joka liitetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Esiopetukseen osallistuvalla lapsella, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman liitteeksi henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Lapsen tarvitsema tuki aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Yleinen tuki toteutuu varhaiskasvatuksen arjessa laadukkaana pedagogiikan avulla. Lapselle ja lapsiryhmälle asetetaan tavoitteet, joiden toteutumista henkilökunta yhdessä vanhempien kanssa arvioi säännöllisesti. Vanhemmilta päiväkotia saa hyödyllistä tietoa lapsen vahvuuksista. Hyvä yhteistyö perheen ja henkilökunnan välillä on ehdottoman tärkeää, kun lapsi tarvitsee tukea. Rakennamme ryhmiin hyvän oppimisympäristön, joka sisältää esimerkiksi kuvallista tukea ja leikkialuekartan. Käytämme oman resurssierityislastentarhanopettajamme (RELTO) tai konsultoivan erityislastentarhanopettajan (KELTO) ammatillista osaamista apuna. Päiväkodin henkilökunta tekee yhteistyötä myös muiden asiantuntijatahojen kanssa. (esim. lastensuojelu, puheterapia, lasten terapiapalvelut, neuvola, erikoissairaanhoito)

(Vasu 2012)

Kaavio 3. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

4.8.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäsenenä. Vaikka sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, suojaa ja poikien välinen tasa-arvoisuus. (VASU 2005)

Koemme erilaiset kulttuurit ja uskonnot rikkautena. Ne tuovat lisää sisältöä päiviimme, auttavat ihmisiä näkemään maailmaa laajemmin ja olemaan suvaitsevaisia. Samalla painotamme suomalaista kulttuuria ja opetamme sen tapoja lapsille. Lapsen identiteetin rakentumiselle on merkityksellistä, että hänen kulttuuriinsa kuuluvia asioita arvostetaan ja niitä käsitellään. Jokaisella muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena (S2) kielenä opetukseen. Sen toteutuksesta vastaa päiväkodin johtaja. Pääkaupunkiseudulla on käytössä yhteisesti sovittu Monikulttuurinen varhaiskasvatus- toimintamalli, jota myös me noudatamme. Lapsen suomenkielen osaaminen kartoitetaan päivähoidon alkaessa ja sen kehittymistä arvioidaan säännöllisesti. Päivähoidossa ei anneta tunnustuksellista uskontokasvatusta. Suomalaiset kirkolliset juhlat huomioidaan. Eri uskonto- ja katsomuskuntiin kuuluvien osallistuminen niihin kysytään lasten vanhemmilta.

lenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena (S2) kielenä opetukseen. Sen toteutuksesta vastaa päiväkodin johtaja. Pääkaupunkiseudulla on käytössä yhteisesti sovittu Monikulttuurinen varhaiskasvatus- toimintamalli, jota myös me noudatamme. Lapsen suomenkielen osaaminen kartoitetaan päivähoidon alkaessa ja sen kehittymistä arvioidaan säännöllisesti. Päivähoidossa ei anneta tunnustuksellista uskontokasvatusta. Suomalaiset kirkolliset juhlat huomioidaan. Eri uskonto- ja katsomuskuntiin kuuluvien osallistuminen niihin kysytään lasten vanhemmilta.

4.9 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Kestävä kehitys on yksi varhaiskasvatuksen arvoista. Varhaiskasvatusta toteutetaan ja kehitetään huomioiden kestävä kehityksen kulttuurisen, sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen näkökulman. Lapsille pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet merkitsevät sosiaalisesti kestävä kehitystä. Pienryhmät toimivat yhteistyöhön oppimisen harjoituskenttänä.

Luonto- ja ympäristösuhteen kehittymisen kautta luodaan lapsille pohja elämänasenteelle, joka ottaa huomioon ympäristön kestäväällä tavalla. Luonnossa lasten osallisuus toteutuu luonnostaan. Retket lähimetsään tarjoavat mahdollisuuksia yhteisille leikeille, kasvun ihmisen pohdinnoille ja luonnon tutkimiselle. Ympäristövastuullista toimintaa opitaan yhdessä. Pienillä arjen teoilla opitaan ymmärtämään oman toiminnan vaikutusta. (VASU 2012)

Hansin lähiympäristö tarjoaa hyvät mahdollisuudet tutkia luontoa. Kaikki lapsiryhmät hyödyntävät ympäröivää metsää ja luontoa eri vuodenaikoina. Teemme säännöllisesti retkiä lähiympäristöön.

Opetamme lapsia huolehtimaan yhteisestä ympäristöstämme – sekä luonnosta että rakentamastamme ympäristössä päiväkodin sisällä. Päiväkodin vehreä takapiha mahdollistaa yrttien, kasvien ja kukkien kasvattamisen. Hansin päiväkodin takapihalla kasvaa kirsikka- ja lumupuu.

4.10 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

4.10.1 Esiopetuksen järjestäminen

Varhaiskasvatuksen ja siihen sisältyvän esiopetuksen lähtökohtana on lapsuuden vaaliminen ja arvostaminen. Esiopetukseen osallistuva lapsi saa olla ensisijaisesti lapsi. Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, joka liittyy kiinteästi sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen. Leikki on keskeinen kasvua ja oppimista edistävä toimintamuoto esiopetuksessa ja sille tulee antaa aikaa ja mahdollisuuksia jokaisena esiopetuspäivänä. (VEOPS 2011)

Esiopetuksemme lähtökohtina ovat virikkeellinen oppimisympäristö, rento ilmapiiri, sosiaalisten taitojen tukeminen ja kehittäminen sekä spontaanisuuden ja suunnitelmallisuuden toimiva suhde. **Hansin päiväkodin** esikoululaiset tulevat pääasiallisesti oman päiväkodin ryhmistä, jolloin tunnettuus lapset entuudestaan. Se helpottaa esikouluvuoden suunnittelua. **Valtikan päiväkodissa** tilanne on päinvastainen. Esikoululaiset tulevat lähialueiden muista päiväkodeista, joten esikouluvuoteen sisältyy haaste tutustua lapsiin lyhyessä ajassa. Edellisenä keväänä järjestämme lapsille ja heidän vanhemmilleen mahdollisuuden tutustua tuleviin ryhmiinsä. Silloin keskustelemme odotuksista, toiveista ja mahdollisista peloista sekä kerromme esikoulun toiminta-ajatuksista.

Esiopetukseen määritellään joka toimintakausi erikseen maksuttoman esiopetuksen ajankohta. Maksutonta esiopetusta tarjotaan neljä tuntia arkipäivinä. Aika on aamupäivällä. Hansin vuoro-esikouluryhmässä maksuton esiopetus voidaan määritellä aamupäivän lisäksi myös iltapäiväksi, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Yleensä toiminta pystytään kuitenkin järjestämään niin, että iltahoidossa olevien lasten kanssa oleellisin esiopetus voidaan tarjota ilman erillisesti määriteltyä iltakeskiopetusaikaa. Lasten tarpeista lähtevä psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen ympäristö ovat avainasemassa laadukasta esiopetusta suunniteltaessa. Hansissa on monipuoliset välineet ja materiaalit. Niitä päivitetään tarpeen mukaan. Suuri osa välineistä on lasten ulottuvilla koko ajan. Muun muassa leikkikartan avulla lapsia opastetaan ja innostetaan hahmottamaan ja käyttämään toimintaympäristöänsä. Käytämme paljon kuvataukea esimerkiksi päiväkulun selventämiseksi. Tärkeimmät lelujen säilytyspaikat on merkitty kuvilla. Esiopetus tapahtuu pääsääntöisesti pienryhmissä.

Hansissa on hyvät fyysiset tilat, jotka tukevat muun muassa leikkirauhaa. Valtikan päiväkodissa on käytössä työparimalli, jossa lapset on jaettu pienempiin ryhmiin (kts. johdanto sivu 1). Vanhempien kanssa lapselle tehdään syksyllä esiopetussuunnitelma, jossa pohditaan erilaisia ratkaisuja ja toimintatapoja lapsen esiopetusvuoden tueksi.

Vantaalla on käytössä yhtenäinen esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirtomalli. EsKo- tiedonsiirtoprosessin tavoitteena on varmistaa tiedon välittyminen kaikista koulutulokkaista ja samalla vähentää suullisesti siirrettävän tiedon määrää. EsKo- prosessissa esiopettaja havainnoi esiopetusryhmän lapsia ja kokoaa havainnot lasten taidoista, vahvuuksista ja tuen tarpeista. Kerätyt tiedot siirretään huoltajien luvalla lapsen tulevalle koululle. Opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto voidaan kuitenkin aina siirtää kouluun. Vastaanottava koulu hyödyntää saatua tietoa opetuksen suunnittelussa. (VASU 2012)

4.10.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Opetuslautakunnan päätöksen mukaan järjestämme valmistavaa opetusta niille esiopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito ei riitä esiopetusryhmässä opiskelemiseen. Valmistava esiopetus annetaan esiopetusryhmässä. Opetusta tarjotaan viisi tuntia päivässä. Valmistava opetus perustuu Vantaan varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan 6-vuotiaille (2012).

Kielen opetuksessa asioita konkretisoidaan kuvien, tavaroiden ja erilaisten materiaalien avulla. Opetuksen tulee olla toiminnallista ja leikinomaista ja se sidotaan arkeen ja lapsen jokapäiväisen elämään. Selkeä struktuuri ja rutiini tuovat turvaa.

5 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Hansissa selkeästi suunnitellut ja yhteisesti sovitut rakenteet mahdollistavat sujuvan ja laadukkaan toiminnan. Päivän toimivaa kulkua esimerkiksi seurataan läsnäololistoilla, joita päivitetään ja jotka tarkistetaan päivittäin. Jatkuva aukiolo Hansin päiväkodin puolella vaatii yhteisesti sovittujen sopimusten tarkan seurannan lisäksi kykyä arvioida tilanteita tapauskohtaisesti. Toisia sopimuksia on pakko soveltaa, jotta lapsen ja perheen etu kyetään huomioimaan oikein. Hansin päiväkodissa on paljon erilaisia kirjallisia listoja seurantaan ja arviointia helpottamaan. Ryhmien henkilökuntakunta tarkistaa ja sitoutuu noudattamaan aina kauden alussa allekirjoittamaansa tiimisopimusta, johon kirjataan kaikki tärkeät ennalta sovitut asiat ja menettelytavat. Arvioimme toimintaamme säännöllisesti. Tiimit (koostuu lapsiryhmän kasvattajista) kokoontuvat kerran viikossa. Edustuksellinen koko toimintayksikön palaveri pidetään kaksi kertaa kuussa. Koko yksikön yhteisiä päiviä ja työiltoja järjestetään 3-4 toimintakauden aikana. Arviointia suoritetaan lapsiryhmän sisällä, mutta myös suhteessa koko yksikön toimintaan.

Lapsia arvioidaan suhteessa heille yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin, jotka sovitaan vanhempien kanssa ja kirjataan lapsen varhaiskasvatussopimukseen tai esikoululaisilla esiopetussuunnitelmaan. Kykyjensä mukaan lapset arvioivat omaa toimintaansa esimerkiksi yksilöhaastatteluissa ja heitä kannustetaan muutenkin antamaan palautetta. Lapset arvioivat myös heille järjestettyä toimintaa. Toimintaa muokataan saadun palautteen pohjalta.

Vanhemmille tehtävä asiakastytyväisyyskysely suoritetaan Vantaan kaupungin antamien ohjeiden mukaisesti. Teemme myös omia asiakastytyväisyyskyselyjä tarpeen mukaan. Suullista ja kirjallista asiakaspalautetta kirjataan jatkuvasti. Sitä käytetään toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä ryhmien tiimipalaverissa sekä yksikön yhteisissä työpäivissä. Henkilökunnan kouluttamisessa käytetään aktiivisesti kaupungin sisäistä- ja ulkoista koulutusta. Arvioinnista saamamme palaute käytetään toiminnan ja itsemme kehittämiseen.

6 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

6.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme yhteistyötä lähikoulumme Rekolanmäen koulun kanssa. Valtikan päiväkotia on koulun yhteydessä. Yhteistyö muodostuu yhteisistä tapahtumista ja muusta luontevasta kanssakäymisestä.

Valtikkalaiset syövät lounaan Rekolanmäen koulun ruokasalissa, koko toimintayksikkö käyttää koulun liikuntasalia ja muita koulun tiloja. Hansin päiväkodin lapset tulevat laajalta alueelta, joten he menevät useaan eri kouluun. Olemme tarvittaessa yhteydessä kaikkiin ko. kouluihin. Esikoululaisten tiedot siirretään ESKO- tiedonsiirto- lomakkeella lapsen tulevan kouluun.

Hansin toimintayksikkö tekee yhteistyötä mm. konsultoivan erityislastentarhanopettajan, sosiaalityön, perheneuvolan, erilaisten terapeuttien, lastensuojelun, lasten ja nuorten sairaalan, useiden koulujen, Peijaksen sairaalan, Rekolan seurakunnan ja Palveluskeskus Foiben kanssa.

6.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin hänellä mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehittymisen edellytykset. Hyvinvoinnin edistäminen lapsen terveyttä ja toimintakykyä vaalitaan ja lapsen perustarpeista huolehditaan. (VASU 2005)

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. (VEOPS 2011)

Oppilashuoltotyötä toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. (VEOPS 2011)

Vantaalaisessa varhaiskasvatuksessa hyvinvointityö muodostuu kasvatuskumppanuudesta, turvallisesta, kasvulle ja oppimiselle suotuisasta kasvuympäristöstä, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta ja hyvinvointityötä tukevasta yhteistyöstä. Hyvinvointityön tavoitteena on jokaisen yksilön ja koko yhteisön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. (Vantaan varhaiskasvatuksen hyvinvointityö toimintayksiköissä, hyväksytty johtoryhmässä 22.4.2010). Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet (VASU 2005) Tämän johdosta hyvinvointityössä on tärkeää huomioida paitsi lasten, myös koko kasvattajayhteisön hyvinvointi.

Toimintayksikkömme hyvinvointityötä toteutetaan siten, että aihe on asialistalla jokaisessa edustuksellisessa palaverissa. Palavereja pidetään kahden viikon välein. Hyvinvointiin liittyviä asioita käsitellään lasten omissa kokouksissa, joissa tuetaan lasten osallisuutta. Kiusaamiseen puututaan välittömästi, eikä sen anneta jatkua. Tähän ja yleensäkin tunnetaitojen kehittämiseen käytämme erilaisia ”ohjelmia”.

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmän (OHR) palaverit järjestetään kaksi kertaa toimikaudessa. Keskeisenä tavoitteena on oppimiskokemuksen turvaaminen varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Esiopetuksesta kouluun - tiedonsiirtoprosessi (ESKO) tukee tätä prosessia.

Toimintayksikössä huolehditaan turvallisuus- ja pelastussuunnitelman sekä työsuojeluohjelman laadinnasta ja päivittämisestä. Niitä, samoin kuin kaupunkitasoisia toimintaohjeita, käydään läpi säännöllisesti.

6.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Teemme työtämme näkyväksi monella tavalla. Arvokkainta on päivittäinen kanssakäyminen vanhempien kanssa. Tieto ja mielipiteet välittyvät tehokkaasti. Tiedotamme toiminnastamme säännöllisesti viikko-ohjelmissa ja kuukausitiedotteilla. Dokumentoimme toimintaamme myös valokuvien ja videokuvaamalla. Vanhemmille valokuvia käytetään avaamaan päiväkotiemme toimintoja ja tapahtumia. Ryhmissä on digitaaliset valokuvakehykset valokuville päivittäisten tapahtumien dokumentointia varten. Samana päivänä tehty toiminta voidaan laittaa valokuvien muodossa esille.

Videokuvauksesta olemme koostaneet toimintakertomuksen vuoro-esikouluryhmän vuodesta ja se on annettu esikouluryhmän lapsille päättötodistuksena keväisin.

Päivähoito on avointa toimintaa, joten vanhemmilla on mahdollisuus tulla seuraamaan toimintaamme. Näemme oman työmme tärkeänä ja haluamme tuoda esiin varhaiskasvatuksen merkitystä.

Lähteet ja lainaukset (*kursiivilla*):

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma (VASU 2012)

Vantaan esiopetussuunnitelma (VEOPS 2011)

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (VASU 2005)

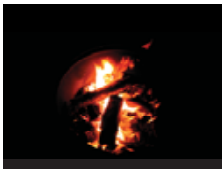
Pakillinen työkaluja, välineitä Vantaan päivähoitoyksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien päivittämiseen (Pakillinen työkaluja 2012)

Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset, 2005

Valtakunnallinen esiopetussuunnitelma (EOPS 2010)

Vantaan kaupungin ja varhaiskasvatuksen arvot on myös merkitty kursiivilla

Suomen Mielenterveysseura, Turvallisin mielin hanke, 2012 – 2014

7 Jälkikirjoitus

Aloittaessamme varhaiskasvatussuunnitelman päivityksen syksyllä 2012 keskustelimme vanhempien kanssa ja pyysimme heiltä palautetta toimintamme nykytilasta. Toimintayksikkömme lapsiryhmien vanhempainilloissa syksyllä 2012 kävimme läpi myös sitä miten he kokevat Vantaan kaupungin arvojen näkyvän Hansissa. Saimme kiitosta erityisesti hyvästä ilmapiiristä, toiminnan joustavuudesta ja järjestelmällisestä tunnetaitojen opettelusta. (Toimintakaudella 2012 - 2013 Valtikan päiväkodissa ja Hansin päiväkodissa 5-6-vuotiaille lapsille on käytössä "Askeleittain"- ohjelma, jonka opetustuokioissa harjoitellaan tunteiden säätelyä, empaattisuutta ja ongelman ratkaisua.) Vantaan kaupungin arvoista vanhemmat kertoivat innovatiivisuuden näkyvän meillä esimerkiksi toimivina tiloina. Yhteisöllisyys näkyy hyvin eri lapsiryhmien ja koko toimintayksikön yhteistyönä. Henkilökunta liikkuu sujuvasti eri ryhmien välillä, samoin lapset, jolloin kaikilla on mahdollisuus tuntea toisensa. Tämä näkyy hyvin varsinkin Hansin päiväkodin vuorohoidossa. Kestävän kehityksen mallia toteutamme pienillä arjen teoilla. Esimerkiksi sähkön- ja vedenkulutuksen vähentämisenä. Kestävän kehitys alueella meillä on edelleen paljon parannettavaa.

Vanhemmilta pyydettiin ideoita ja vinkkejä päivityksen edetessä toimintayksikkömme kuukausitiedotteissa ja suullisesti. Henkilökunta aloitti yhteisesti varhaiskasvatussuunnitelman varsinaisen sisällöllisen päivityksen koulutuspäivässä Tuusulan Onnelassa 8.9.2012. Pääasiallisesti prosessi eteni ohjausryhmän ja työryhmien säännöllisten kokoontumisten kautta. Lopullinen muoto saatiin valmiiksi syksyllä 2013.

Vantaalla,

1.10. 2013

8 Päivän rakenne

Hansin ympärivuorokautinen päiväkot:

klo 5 Ensimmäiset lapset vastaanotetaan hoitoon yhteisessä tilassa. Klo 5-6 päiväkotiin tulevat lapset saatetaan lepäämään/nukkumaan. Aamun toiminta pidetään rauhallisena.

klo 6 - 7 Kaikki lapset ja aikuiset ovat yhdessä.

n. klo 7 Lapset siirtyvät oman ryhmän aikuisensa kanssa omaan ryhmätilaansa. Leikkiä, pöytätyöskentelyä, keskustelua, satuja jne.

klo 8 – 8.30 Aamupala

Tämän jälkeen lapsiryhmän ikärakenteesta ja päivän suunnitelmasta riippuen ryhmän yhteinen kokoontuminen, jossa kerrotaan mitä päivän aikana on suunniteltu tapahtuvaksi. Ohjattua toimintaa, leikkiä, ulkoilua, liikuntaa, rakentelua, askartelua, laulua, pelejä yms.

klo 11 – 11.30 Lounas, jonka jälkeen päivälepo. Osa lapsista nukkuu ja osa lepää. Lepäävillä lapsilla toiminta-aikaa välipalaan asti.

klo 14 – 14.30 Välipala

Tämän jälkeen leikkiä, ulkoilua, ohjattua toimintaa, liikuntaa, jne.

klo 17 – 17.30 Päivällinen. Päivällinen tarjotaan lapsille, joiden hoitopäivä jatkuu yli klo 18.

Toiminta jatkuu omissa ryhmissä tai siirrytään yhteisiin tiloihin, jolloin iltahoidossa olevat lapset ovat yhdessä. Viimeistään iltapalalle **klo 19** kaikki ryhmät yhdistyvät.

klo 20 Yöhoitoon tulevat lapset tuodaan päiväkotiin valmiiksi yöpukuun puettuina. Iltatoimia, hampaiden pesu, vessassa käynti. Iltatoimintaa lasten jaksamisen mukaan.

klo 22 Viimeiset iltavuorossa olevat lapset haetaan kotiin. Yöhoitoon jäävät laitetaan nukkumaan klo 20.30 – 22.

Valtikan päiväkot:

klo 6.30 Päiväkotia aukeaa. Jos lapsi tarvitsee satunnaisesti hoitoa ennen klo 6.30, hoito järjestetään Hansin päiväkodin puolella. Aamupalaan asti leikkiä ja muuta puuhastelua.

klo 7.45 – 8.30 Aamupala Valtikan tiloissa. Aamupiiriin asti lapset valitsevat itsellensä mieleisen tekemisen.

n. klo 9 Kokoontuminen aamupiiriin, jonka jälkeen esikoulutoimintaa pienryhmissä klo 13 asti.

klo 11.30 – 12 Lounas Rekolanmäen koulun ruokasalissa.

klo 12 – 13 Vapaa leikki / ulkoilu

klo 13 - 14 Päivälepo. Kuunnellaan satuja. Mahdollisuus nukkua päiväunet.

klo 14 – 14.30 Välipala Valtikan tiloissa. Välipalan jälkeen leikkiä sisällä ja/tai ulkona.

klo 17 Päiväkotia sulkeutuu.

Päivän rakenne ja aikataulut saattavat muuttua. Tärkeintä on huomioida lapsen hoitopäivä kokonaisuutena. Yksittäisen lapsen kohdalla hoitopäivän pituus vaihtelee suuresti erityisesti vuorohoidossa. Henkilökunta ja vanhemmat yhdessä huolehtivat esimerkiksi siitä, että lapsella on riittävästi vapaapäiviä.

Hansin toimintayksikkö on mukana Suomen mielenterveysseuran järjestämässä ”Turvallisin mielin”- koulutushankkeessa vuosina 2012 - 2014.

Lapsiperheen arjessa ei ole aina helppoa järjestää toimivaa arkea, joka tukee jokaisen perheenjäsenen hyvinvointia. Toimiva arki vaatii tärkeiden perusasioiden huomioimista. Haluamme olla mukana tukemassa perheitä tässä haastavassa tehtävässä.

Näihin voit itse vaikuttaa

MIELENTERVEYDEN KÄSI

RAVINTO JA RUOKAILU

- Mitä söit päivän aikana?
- Muistitko syödä välipaloja?
- Kenen kanssa söit?
- Söitkö rauhassa vai oliko kiire?

IHMISSUHTEET JA TUNTEET

- Ketä tapasit tänään?
- Mitä teit perheen kanssa?
- Millainen mielialasi oli päivän aikana?
- Kerroitko jollekin tunteistasi?
- Jaksoitko kuunnella ystävää?
- Mistä olit iloinen tai surullinen?

LIIKUNTA JA YHDESSÄ LIKKUMINEN

- Miten liikutit päivän aikana?
- Liikutitko jonkun kanssa?
- Millainen liikunta on parasta?
- Millaisen olon liikunta saa sinussa aikaan?

PÄIVÄN RYTMİ

UNI JA LEPO

- Mihin aikaan menit nukkumaan?
- Nukuitko tarpeeksi?
- Nukuitko hyvin?
- Heräsitkö pirteänä?
- Oliko päivästäsi mukavia oleskeluhetkiä?
- Ehditkö rentoutua ja levätä?

HARRASTUKSET JA LUOVUUS

- Mitä hauskaa teit?
- Teitkö jotain luovaa?
- Millaisesta tekemisestä saat mahtavan tunteen?
- Mikä on sinusta kaunista?
- Paljonko olit tietokoneella tai katsoit televisiota?
- Kenen kanssa harrastit?

ARVOT JA PÄIVITTÄISET VALINNAT ELÄMÄN ERI YMPÄRISTÖISSÄ

- Millaisia hyvää mieltä tuovia valintoja teit päivän aikana?
- Mitä arvostat ja pidät tärkeänä elämässäsi?

SUOMEN
MIELEN-
TERVEYS-
SEURA

© Mielenterveystaidot kasvun -hankkeet, Suomen Mielenterveysseura
mielenterveysseura.fi • mielenterveystaidot.fi

”Kun mä olin siellä päiväkodissa kerran yötä, mä leikin autoilla ja sain puuroa iltapalaksi ja otin kanipupun yökaveriksi.”

Annika 6v. (2013)

Vantaa

Sivistystoimi

Hansin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Hansin päiväkoti, Sairaalakatu 4, 01400 Vantaa

Puh: 09-83924179

Valtikan päiväkoti, Valtimotie 4, 01400 Vantaa

Puh: 09-83920152